

Redengevende omschrijving gemeentelijke monumentenlijst

Lindewal 34

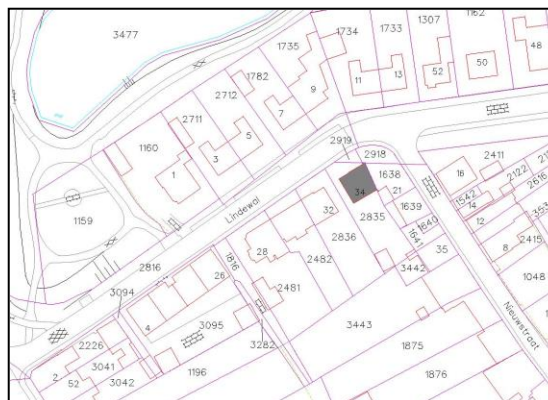
Monumentnummer : GM128

Straat : Lindewal
Huisnummer : 34
Toevoeging : ---
Postcode : 6981 AB

Kadastrale aanduiding : Doesburg
Sectie : C
Nummer : 2835

Naam object : Villa Alida
Bouwjaar : 1906
Bouwstijl : overgangsarchitectuur
Architect : M.H.C. Bloemendaal
Oorspronkelijke functie : woonhuis
Huidige functie : woonhuis

Inventarisatie/beschrijving : dhr. J. Krijnen
Datum beschrijving : 01-12-2014
Datum aanwijzing : 23-06-2015

Situering

Pand gelegen aan de Lindewal in het noordelijk deel van de historische binnenstad van Doesburg. Het pand wordt van de straat gescheiden door een voortuin en een smeedijzeren hekwerk langs het trottoir.

Hoofdpzetzet

Vrijstaand, éénlaags pand op rechthoekige plattegrond. Het pand heeft een kelder, begane grond en een eerste verdieping onder een afgeplat schilddak annex zadeldak.

De kelder is door het aanwezige hoogteverschil aan de achterzijde uitgevoerd als souterrain. Rechts achter in de tuin staat een vrijstaande garage onder een zadeldak. Deze behoort niet tot het monument en wordt hier verder niet beschreven.

Historie

De Lindewal volgt het tracée van de middeleeuwse stadsomwalling, die ondanks latere aanpassingen in de Tachtigjarige Oorlog niet meer voldeed en na 1606 in opdracht van prins Maurits werd vervangen. Deze vestingwerken zijn in 1672 in opdracht van de Franse koning Lodewijk XIV geslecht en nadien niet meer hersteld. Ze werden vervangen door de Hoge en Lage Linies, die vanaf 1701 naar ontwerp van Menno van Coehoorn zijn aangelegd.

Rond het midden van de 18^e eeuw waren in het noordelijk deel van de middeleeuwse stad diverse tuinen te vinden waaronder ook aan beide zijden van de Lindewal. Na afwaardering van Doesburg tot vesting 2^e klasse verrezen geleidelijk huizen op de wallen in welke periode ook aan de Lindewal de eerste huizen verschenen. De straat werd na de definitieve opheffing van de vesting na 1922 ook aan de veldzijde bebouwd. Achter de huizen aan de stadszijde bleef in de vorm van grote tuinen het open karakter bewaard.

Beknopte bouwgeschiedenis

Het huis is in 1906 in één keer samen met het naastgelegen Huize Johanna (Lindewal 32) gebouwd naar ontwerp van M.H.C. Bloemendaal in opdracht van de heer Stein, fabrikant in Doesburg voor zijn beide dochters. Bloemendaal is voor Doesburg van belang als architect van diverse woonhuizen, waaronder het rijtje Ooipoortstraat 65 – 71, het woon-winkelpand Ooipoortstraat 34 en de aan de zelfde straat gelegen Chr. Gereformeerde Kerk. In hoofdopzet en detail zijn beide huizen sinds de bouw ongewijzigd gebleven. Villa Alida (Lindewal 34) is rond 1970 ingrijpend verbouwd, waarbij de oorspronkelijke indeling en afwerking – behoudens enkele paneeldeuren - binnen volledig is verdwenen. Het exterieur bleef onaangetast.

Exterieur

Het pand bezit een rechthoekige plattegrond en bestaat uit een hoger, risalerend deel links onder een zadeldak en een lager deel rechts onder een afgeplat schilddak. De gevels staan op een gepleisterde, lichtgrijs geverfde plint en zijn gemetseld in kruisverband. De stoot- en lintvoegen zijn voorzien van een gesneden voeg.

Het hogere deel links heeft een topgevel met een sierspant, rechts is de gevel één bouwlaag hoog. De gevels zijn ter hoogte van kalven, onder- en bovendorpels voorzien van gemetselde, twee steens hoge speklagen in kalkzandsteen. Dit materiaal is ook gebruikt voor de segmentbogen boven de gevelopeningen.

De voorgevel heeft een gevelindeling met een gekoppeld venster links op de begane grond met op de verdieping een smaller venster en geheel rechts eveneens een smaller venster. De vensters zijn voorzien van geprofileerde lekdorpelstenen en persiennes voor de onderramen. De ruiten van de bovenramen zijn in houten roeden gevat.

Het gekoppelde venster heeft schuivende onderramen met vaste negenruits bovenramen. Elk vak wordt ontlast met een gebogen rollaag met een gepleisterd boogveld, voorzien van verdiepte, fleurale decoratie in Jugendstiltrant. Een derde gebogen rollaag ontlast het gehele venster. In de topgevel is op de eerste verdieping

een venster aanwezig, dat is uitgevoerd met beneden stolpramen en boven een kalf een vast, achtruits raam. Het venster wordt met een gebogen, steens rollaag ontlast. In het gepleisterde boogveld een verdiepte, fleurale decoratie in Jugendstiltrant. Links en rechts van het venster is ter hoogte van het bovenraam de naam van het huis aangebracht in witte, opvallende kapitalen "VILLA ALIDA".

De topgevel wordt afgesloten met een dakoverstek waar in de nok een sierspant is aangebracht met een horizontale balk en een geschoorde makelaar. De windveer is ter hoogte van de goot bolvormig uitgezaagd en gedecoreerd.

Het geveldeel rechts is voorzien van een enkel schuifvenster met geprofileerd kalf waarboven een vast raam met vijftien ruiten in een houten roedenverdeling. Het venster wordt met een steens segmentboog ontlast met ook hier in het gepleisterde spaarveld een verdiept fleuraal motief. Rechts is ter hoogte van de lekdorpel een jaartalsteen van hardsteen aangebracht met ingehakt: "A.F. Stein 19 6/9 06". Het rechter geveldeel is ter hoogte van de verdiepingsvloer voorzien van gesmede staafankers. Erboven wordt rechts de gevel afgesloten met een rechts omlopende zinken mastgoot. Op de dakvlakken liggen rood gebakken tuiles du nord met halfronde keperpannen op de kepers. De dakvlakken van het rechter deel van het huis worden met een platdak afgesloten, de overgang met de schuine vlakken is met lood afgewerkt.

De rechter zijgevel bezit links een zelfde schuifvenster als rechts in de voorgevel en rechts een entreepartij met deur, geprofileerd kalf en twaalfruits bovenlicht, waarboven een steens segmentboog met gepleisterd boogveld. De deur is uitgevoerd als paneeldeur met drie verticale glasvakken, in het midden met een draairaampje met een gesmeed diefijzerrooster met zweepslagmotief. De flankerende glasvakken hebben elk twee horizontale roeden. De entree wordt geflankeerd door twee smalle vensters met vaste, achtruits ramen met lekdorpelstenen en een halfsteens ontlastingsboog van kalkzandsteen met oren op de hoeken. De gevel wordt afgesloten met een naar links en rechts omlopende, zinken mastgoot. Onder de goot zijn gesmede staafankers aangebracht. In het rechter dakvlak zijn twee kleine dakramen aangebracht.

De achtergevel heeft de gespiegelde opzet van de voorgevel met als voornaamste verschil dat door het hoogteverschil ter plaatse het huis aan de tuinzijde een souterrain kent. Dit deel van de gevel is net als de plint aan de voorzijde geheel gepleisterd. Links is hierin een boven- en onderdeur opgenomen met vierruitsraam in het bovendeel, in het midden een tweede toegangsdeur met glas in een roedenverdeling en rechts een venster met tweeruits draairamen. Het rechter deel van de souterraingevel gaat schuil onder een betonnen balkon dat naderhand met hout naar links en naar achteren is uitgebreid.

Op de begane grond zijn in het rechter deel van de gevel dubbele, openslaande deuren naar het balkon zijn opgenomen met in het midden een smal schuifvenster met negenruits bovenraam. Geheel links een breder schuifvenster met vijftienruits bovenraam. In de topgevel is een venster met stolpramen met kalf en vast achtruits bovenraam aanwezig. Alle gevelopening in de achtergevel worden met anderhalfsteens hoge strekse bogen ontlast. De topgevel wordt afgesloten met een windveer tegen een overstek zonder sierspant. Het geveldeel links heeft boven de begane grond een zinken mastgoot en een dakvlak met rode tuiles du nord, waarin een klein, modern dakraam is opgenomen.

De linker zijgevel aan de drupstrook naast het huis is geheel blind.

Hekwerk

Aan de voorzijde van het huis vormt een smeedijzeren hekwerk met Jugendstildetails de afscheiding tussen tuin en trottoir.

Interieur

De indeling en afwerking van Villa Alida is behoudens enkele uitzonderingen, geheel rond 1970 tot stand gekomen. Daarbij zijn bestaande paneeldeuren hergebruikt. De hal bevindt zich rechtsachter in de plattegrond. Hier is rechts in de hoek een stalen spiltrap met hardhouten treden geplaatst, die toegang geeft tot het souterrain en tot de eerste verdieping.

Het *souterrain* bestaat uit twee ruimten naast elkaar aan de achterzijde van het pand. Een getoogde doorgang met een opgeklampte houten deur verbindt beide vertrekken. De vloer is in beide ruimten voorzien van hard gebakken grijze estrikken. De balklaag van de begane grondvloer is vrij in het zicht. In het rechter vertrek zijn de sporen zichtbaar van een ouder trapgat met een afgeschuinde balk. Hier voert een boerendeur naar de tuin. In het rechter vertrek geeft een tweede deur toegang tot de tuin met links een venster met tweeruits draairamen. De vloer kent hier de zelfde hard gebakken grijze estrikken en een verhoogd gepleisterd plateau, mogelijk van een fornuis.

De *begane grond* kent behalve de hal een keuken links aan de achterzijde en een woonkamer aan de voorzijde van het huis met linksvoor in de hoek een open haard. De afwerking is behoudens hergebruikte paneeldeuren en oud beslag rond 1970 geheel vernieuwd. Van de oorspronkelijke indeling en afwerking bleef op de begane grond derhalve niets bewaard.

De stalen spiltrap voert naar de *eerste verdieping*. De plattegrond bestaat uit een L-vormige overloop waar de vertrekken aan zijn gesitueerd. Deze zijn toegankelijk middels hergebruikte paneeldeuren, toegepast in kozijnen en tussenwanden die rond 1970 zijn geplaatst. Er zijn twee kamers aan de straatzijde en een kamer en een badkamer aan de tuinzijde. De kamers links in de plattegrond zijn voorzien van een betegelde nis met wastafel en krijgen daglicht door stolpramen met bovenlicht, de badkamer en kamer rechtsvoor via dakramen. Een radiator in de kamer linksachter dateert mogelijk van voor 1940. De badkamer is voorzien van inrichting, sanitair en techniek (o.a. ingebouwde mengkraan) uit 1970, aangevuld met jongere, klassiek vormgegeven in- en aanbouwkasten.

De kapconstructie is overwegend met plaatmateriaal aan het zicht onttrokken. In de kamer rechtsvoor is deze in het zicht en uitgevoerd als gordingenkap, opgevangen met kreupele gebinten van machinaal gezaagd hout. Er is deels sprake van gepende verbindingen, de blokkeels zijn gebout. Over de gordingen is dakbeschoet getimmerd van geschaafde vuren kraalschroten, zichtbaar in een kast in de kamer linksachter. Een kleine vliering, toegankelijk middels een klein luik in de kamer linksvoor, is niet bezocht.

Bouwdossiers

10 juli 1906 bouw twee villa's

Literatuur

- Haans, F.A.C., C.J.B.P. Frank, *Beschrijving Lindewal 34 Doesburg*, 14-9-1990 (adviesnr. 248)
- Haans, Frank, *Monumentengids Doesburg*, Utrecht 2008, 307-308

Waardering

Het object is in 1906 ontworpen door de Doesburgse architect H.C. Bloemendaal en is op onderdelen goed bewaard gebleven. Leidend voor de waardebeoordeling zijn het historisch-ruimtelijk verband met het rechter buurpand, de ligging aan de straat met tuin en historisch hekwerk en de gaafheid van de architectuur.

Het pand Lindewal 34 is van algemeen belang voor de gemeente Doesburg vanwege de architectuurhistorische, stedenbouwkundige en cultuurhistorische waarde.

Het huis is architectuurhistorisch van belang als voorbeeld van een huis in 1906 ontworpen door de lokale architect H.C. Bloemendaal in overgangsarchitectuur met invloeden van neo-rennaissance, jugendstil en elementen van chaletarchitectuur.

Het huis is stedenbouwkundig van belang vanwege de bijdrage aan de lokaal-topografische situatie en de ruimtelijke samenhang met de buurpanden Lindewal 28, 30 en 32.

Het huis is cultuurhistorisch van belang als goed bewaard gebleven voorbeeld van een klein ensemble van woningen uit het begin van de twintigste eeuw aan de rand van de stad gebouwd voor de gegoede middenklasse.